

## 64. Çeviride özel isimler: Charles Dickens'in *A Christmas Carol* adlı eseri örneğinde özel isimlerin aktarımı üzerine bir inceleme

İlknur BAYTAR<sup>1</sup>

Seda DURAL<sup>2</sup>

**APA:** Baytar, İ.; Dural, S. (2021). Çeviride özel isimler: Charles Dickens'in *A Christmas Carol* adlı eseri örneğinde özel isimlerin aktarımı üzerine bir inceleme. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (23), 999-1011. DOI: 10.29000/rumelide.949972.

### Öz

Özel isimlerin çevirisi son zamanlarda çeviri çalışmaları alanında büyük ilgi uyandırmaktadır ve özel isimlerin çevrilip çevrilemeyeceği hususu alanda tartışılmalı konular arasındadır çünkü bu isimlerin çevrilip çevrilmemesi üzerine araştırmacılar arasında bir fikir birliği yoktur; fakat bu durum özel isimlerin bir dilden başka bir dile aktarımının çevirmenler için zorlu ve uğraştırıcı bir süreç olduğu gerçeğini değiştirmemektedir. Bu sebeple, özel isimlerin nasıl çevrileceği üzerine fikir birliğine varılmamış olsa da, bu konuda birçok görüş ve yöntem ileri sürülmüştür. Bu bağlamda, Hermans'ın (1988: 13-14) özel isimlerin çevirisi için ortaya koyduğu; kopyalama (copy), transkripsiyon (transcription), ikame (substitution), sözlük anlamıyla çevirme (translation), çıkarma (non-translation), cins (tür) isimle yer değiştirme (replacement) stratejileri kapsamında, bu çalışmada Charles Dickens tarafından yazılan ve dünya klasikleri arasında sayılan *A Christmas Carol (Bir Noel Şarkısı)* adlı eserin Türkçe çevirisi, çevirmenin kararları ve Hermans'ın stratejilerine uygunluğu açısından incelenecektir. Çalışmada seçilen kaynak metnin Türkçe çevirisinde, her ne kadar kullanım sıklıkları arasında büyük farklılıklar olmasa da, çevirmenin sırasıyla en çok sözlük anlamıyla çevirme (translation) ve kopyalama (copy) stratejilerini tercih ettiği görülürken; transkripsiyon (transcription) ve ikame (substitution) stratejilerini aynı oranda kullandığı ve en az sıklıkla ise cins (tür) isimle yer değiştirme (replacement) ve çıkarma (non-translation) stratejilerini tercih ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

**Anahtar kelimeler:** Çeviri, edebi çeviri, çeviri stratejileri, özel isimler, özel isimlerin çevirisi

## Proper names in translation: A study on the transfer of proper names in the case of Charles Dickens' *A Christmas Carol*

### Abstract

Translation of proper names is of great interest in the field of translation studies and the issue of whether proper names can be translated or not is among the controversial issues in the field because there is no consensus among researchers on whether to translate these names or not; but this does not change the fact that the transfer of proper names from one language to another is a challenging process for translators. Therefore, although there is no consensus on how to translate the proper names, many views and methods have been put forward. In this regard, within the scope of the strategies for translating proper names put forward by Hermans (1988: 13-14) that are copy,

<sup>1</sup> Öğr. Gör. Dr., Kastamonu Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu (Kastamonu, Türkiye), iozturk@kastamonu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-3995-1420 [Araştırma makalesi, Makale kayıt tarihi: 19.03.2021-kabul tarihi: 20.06.2021; DOI: 10.29000/rumelide.949972]

<sup>2</sup> Şef, Yargıtay Başkanlığı (Ankara, Türkiye), seda.dural@yargitay.gov.tr, ORCID ID: 0000-0001-6327-8032

transcription, substitution, translation, non-translation and replacement, in this study Turkish translation of the book *A Christmas Carol (Bir Noel Şarkısı)*, written by Charles Dickens and considered among the world classics, will be examined in terms of translator's decisions and their compliance with Hermans' strategies. In Turkish translation of the source text selected, while it is seen that the translator preferred most translation and copy strategies respectively, although there was no big difference between the usage frequencies, it was concluded that the translator used transcription and substitution strategies at the same rate and she preferred least frequently replacement and non-translation strategies.

**Keywords:** Translation, literary translation, translation strategies, proper names, translation of proper names

## 1. Giriş

Özel isimlerin çevirisi hususunda birçok görüş mevcuttur ve çevrilip çevrilmemesi hususu da çeviri alanında tartışılmaktadır; çünkü bazı araştırmacılar özel isimlerin herhangi bir anlam ifade etmediğini, bu sebeple de erek dile çevrilmemesi ve olduğu gibi bırakılması gerektiğini savunurken, bazı araştırmacılar ise özel isimlerin de tıpkı diğer kelimeler gibi bir anlam taşıdığını, hatta bazı özel isimlerin kültür temelli kelimeler olmasından ötürü muhakkak hedef dile çevrilmesi gerektiği görüşündedirler.

Bu açıdan değerlendirildiğinde, bu çalışmanın özel isimlerin aktarımı konusunda çevirmenlere kullanabilecekleri stratejilerle ilgili bilgi vereceği ve özel isimleri çevirirken karşılaşılabilecekleri zorluklarla başa çıkmak için izleyebilecekleri yol konusunda yeni bir bakış açısı kazandıracığı düşünülmektedir. Bu kapsamda çalışmada aşağıdaki sorulara cevap aranmaktadır:

1. Çevirmen kaynak metinde yer alan özel isimleri hedef metne aktarmış mıdır yoksa bütün özel isimleri kaynak metindeki gibi kullanmayı mı tercih etmiştir?
2. Çevirmen özel isimleri çevirmeyi tercih ettiyse, Hermans'ın (1988:13-14) ileri sürdüğü kopyalama (copy), transkripsiyon (transcription), ikame (substitution), sözlük anlamıyla çevirme (translation), çıkarma (non-translation), cins (tür) isimle yer değiştirme (replacement) stratejilerini kullanmış mıdır? Eğer kullandıysa bu stratejilerden hangilerini ne sıklıkla tercih etmiştir?
3. Çevirmen özel isimlerin çevirisinde herhangi bir problemle karşılaşmış mıdır? Eğer karşılaştıysa bu problemleri nasıl çözmeyi tercih etmiştir?

Yukarıda verilen araştırma sorularının cevaplarını bulmak için bu çalışmada Charles Dickens'ın 1843'te yayımlanan ve en bilinen klasik eserleri arasında yer alan *A Christmas Carol* adlı eseri ve bu eserin Meral Camcı tarafından çevrilen *Bir Noel Şarkısı* adlı Türkçe çevirisi örnek olarak seçilmiş, kaynak metinde yer alan özel isimlerin tamamı tespit edildikten sonra hedef metinle karşılaştırmalı analiz edilmiştir.

Çalışmanın veri analizi bölümüne geçmeden evvel, özel isimleri çevirirken araştırmacıların tercih ettiği yöntem ve stratejiler hakkında bilgi verilmesinin yerinde olacağı düşünülmektedir.

## 2. Özel isimlerin çevirisi

Genel olarak canlı ve cansız bütün varlıkları tanımlamak için kullanılan isimler bireysel bir olguya atfedilen ve bir kişiyi, hayvanı, yeri veya durumu ifade ederken yararlanılan kelimelerdir (Nord 2003).

İsimler özel ve cins isim olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Nord'a (2003) göre genel isimlerin aksine, özel isimler tek bir olguya atfetmektedir; ancak hiçbir şekilde tek işlevli olarak düşünülmemelidir ve özel isimlerin temel işlevi bireysel bir olguya referans vermesidir. Valentine, Brennen ve Brédart (2002: 4) ise özel isimleri; kişi isimlerini, coğrafi isimleri, eşi benzeri olmayan nesnelere isimlerini, benzersiz hayvan isimlerini, kurumların, tesislerin isimlerini, gazete ve dergi isimlerini, kitap başlıklarını, müzik parçalarını, bir kez gerçekleşen olayları kapsayan, eşi benzeri olmayan varlıklar olarak tanımlamaktadır.

Jaleniauskiene ve Čičelytė (2009)'e göre genel olarak özel isimler; kişi, hayvan, şirket, coğrafi yer, burç ve festival isimleri gibi birkaç kategoriye kapsamaktadır. Benzer şekilde, Gutiérrez Rodríguez (2003) de özel isimleri; insan, yer, nesne ve hayvan isimleri olmak üzere dört gruba ayırmaktadır. Buna ek olarak, Zarei ve Norouzi'ye göre ise özel isimler somut (nesnelere), figüratif (gerçek anlamının ötesinde, mecazi), teknik (bilimsel isimler) ve argo kelimeler olabilir (2014: 152). Yukarıda verilen araştırmacıların görüşlerinden hareketle, özel isimler; yer, insan, hayvan, kurum adı ve özel günlere verilen isimler şeklinde karşımıza çıkabilir.

Parianou'ya (2007) göre ise özel isimler, mantıksal, göstergebilimsel, sosyal, etnik, tarihsel, duygusal, kültürel, pragmatik ve psikolojik göstergeler gibi yöntemlerle anlamlı dilbilimsel öğelere dönüştürülmektedir. Özel isimlerden bahsedildiğinde, iki ana isim kategorisine ait oldukları için kişi ve yer isimleri en çok bahsedilen özel isim türleri olarak karşımıza çıkmaktadır; fakat özel isimler yalnızca kişi ve yer isimlerinden ibaret değildir (Parianou, 2007). Parianou özel isimleri aşağıda verilen kategorilere ayırmaktadır;

- Kişisel adlar ve kişisel bilgiler: Kişi adları, soyadları, takma adlar, doğüstü veya hayali varlıklara verilen isimler, kişileştirilmiş hayvanlar veya Mickey Mouse ve Bucephalus gibi benzersiz hayvanların veya nesnelere adları ve Barbie gibi oyuncak bebeklerin adları;
- Coğrafi isimler: Şehirlerin, köylerin, ülkelerin, adaların, göllerin, dağların, nehirlerin isimleri ve astronomik nesnelere;
- Kurumların isimleri: Kamu otoriteleri, cemiyetler, sinemalar, hastaneler, oteller, kütüphaneler, müzeler veya restoranlar, rütbelere, madalyalar ve başlıklar, festivaller ve din temalı özel günler ve diller;
- Eşi benzeri olmayan nesnelere ve sanat eserlerinin isimleri: Anıtlar (Acr ~ polis, Taj Mahal), binalar (Empire State Binası), gemiler (Vasa, Titanic) veya diğer benzersiz nesnelere (Excalibur, Mona Lisa), teknoloji ve bilim ürünleri, kitaplar ve diğer yayınlar;
- Ticari marka adları: Marka adları ve ticari markalar;
- Benzersiz ve tek olayların isimleri: Tarihi, tarih öncesi ve jeolojik dönemler (İkinci Dünya Savaşı, Reichskristallnacht) (2007: 408-409).

Algeo ise özel isimlerin özelliklerine dair şunları nakletmektedir:

- Özel isimler büyük harfle başlar.
- Özel isimlerin çoğul formu bulunmamaktadır.
- Artikel olmadan kullanılırlar.
- Tek ve eşi benzeri olmayan şeylere atıfta bulunmak için kullanılırlar.
- Anlamsal açıdan bakıldığında, genel olarak özel isimler atfettikleri nesnelere hakkında herhangi bir nitelik belirtmezler bu nedenle de çoğu zaman anlam ifade etmezler.
- Son olarak, özel isimler, ifadelerinin alıntılarını içeren kendine özgü bir tanım şekline sahiptir (1973: 9-13).

Özel isimlerin çevrilmesi hususuna gelince, bazı araştırmacılar özel isimlerin yalnızca bir hitap şekli olmasının dışında herhangi bir anlam ifade etmediği ve sözlükte anlamlarına yer verilmediği düşüncesinden yola çıkarak özel isimlerin çevrilmemesi gerektiğini savunurken, bazıları ise özel isimlerin anlamsal öneme ve içeriği sahip olduğu gerekçesiyle, bu isimlerin çevrilmesi gerektiği görüşündedirler (Nyangeri ve Wangari, 2019; Zarei ve Norouzi, 2014).

Askari ve Akbari (2014) ise, yalnızca kişi isimleriyle sınırlı olmayan özel isimlerin kültürel öğelerle iç içe geçmiş olduğunu ve bunların içeriğini hedef metne aktarırken çevirmenin önemli bir rol oynadığını altını çizmektedir ve çevirmen için kültür temelli bu kelimeleri aktarmak oldukça zor bir görevdir çünkü çevirmenin hedef okuyucuyu ikna etmek için hedef dilde aynı durumu yaratması gerekmektedir. Benzer şekilde, Safonova (2017) da özel isimlerin içinde var oldukları toplumun kültürünü ve tarihini yansıttığı görüşünü desteklemektedir ve özel isimler sadece nesnelere, kişilere vb. isimlendirmesinden ötürü değil, aynı zamanda içinde var olduğu kültürün gerçekliğini ve arka planında var olan olayları yansıtmamasından ötürü de kültürlerarası iletişim sürecinde önemli bir görev üstlenmektedir. Nord (2003) ise özel isimlerin çevirisinde belirli bir kural olmadığı görüşündedir; ancak, kurgusal olmayan metinlerde geçen özel isimleri aktarırken kaynak metinde geçen ismin eğer hedef kültürde uygun bir karşılığı varsa hedef kültür ve kitle dikkate alınarak aktarılması gerektiğini düşünmektedir. Vermeş'e (2003) göre, özel isimlerin çevirisi genellikle bir dilden diğerine basit ve otomatik bir aktarım süreci değildir ve yaygın görüşün aksine, özel isimlerin çevirisi oldukça önemlidir. Örneğin; Newmark (1988: 214) bu tür isimlerin kaynak metnin içinde üretildiği ulusun kimliğini muhafaza etmek için aktarıldığını ileri sürmektedir.

Buna ilaveten, özel isimler insan faaliyetlerinin tüm alanlarında karşımıza çıktığı için, bu tür isimlerin çevrilmesindeki herhangi bir hata ya da hatalar yanlış anlaşılmalara ve yanlışlıklara yol açabilir bu yüzden özel isimlerin çevirisi özel dikkat gerektirir ve bu isimleri çevirirken çevirmen çok zor bir görevle karşı karşıyadır (Aubakir ve Makhpirov, 2019: 792).

Bütün bunlar dikkate alındığında, Hirschman vd.'ne (2000: 21) göre, özel isimleri hedef metne uygun bir şekilde aktarmak için aşağıdaki hususlar göz önünde bulundurulmalıdır;

- Kişi isimleri çevrilmeden aktarılmalıdır;
- Hedef dilde standart adlandırma kurallarını göz önünde bulundurarak, kelimenin birebir çeviri yöntemiyle tam anlamıyla değil, deyimsel olarak tercüme edilmesi;
- Özel isimler hedef dil tarafından kullanılabilen bir formatta aktarılabilirler.

Daha önce de belirtildiği gibi, özel isimlerin hedef metne aktarılması gerektiğini savunan araştırmacıların yanı sıra, bu isimlerin çevrilmemesi gerektiğini de ileri süren araştırmacılar mevcuttur. Bunlardan biri olan Pym (2004: 92), özel isimlerin çevrilmesinin gerekli olmadığını çünkü özel isimlerin tercüme edilmesinin mümkün olmadığını ileri sürmektedir ve bu yüzden çeviri yaparken ödünçleme kelimelerin kullanımını meşru bir çeviri çözümü olarak kabul etmektedir.

## 2.1. Özel isimlerin çevirisinde kullanılabilecek stratejiler

Özel isimleri hedef metne uygun şekilde aktarmak için, çeşitli araştırmacıların öne sürdüğü birtakım stratejilerden faydalanılabilir. Bunlardan ilki Davies'in (2003: 65-100), özel isimlerin çevirisini de kapsayan, kültüre özgü öğelerin çevirisi için ortaya koyduğu; muhafaza etme (preservation), ekleme (addition), çıkarma (omission), küreselleştirme (globalization), yerelleştirme (localization), dönüştürme (transformation), yaratma (creation) stratejileridir. Bunlar:

**Adres**  
RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi  
Osmanağa Mahallesi, Mürver Çiçeği Sokak, No:14/8  
Kadıköy - İSTANBUL / TÜRKİYE 34714  
**e-posta:** editor@rumelide.com  
**tel:** +90 505 7958124, +90 216 773 0 616

**Address**  
RumeliDE Journal of Language and Literature Studies  
Osmanağa Mahallesi, Mürver Çiçeği Sokak, No:14/8  
Kadıköy - ISTANBUL / TURKEY 34714  
**e-mail:** editor@rumelide.com,  
**phone:** +90 505 7958124, +90 216 773 0 616

- Muhafaza etme (Preservation): Kaynak metinde yer alan kelimeyi hedef metne hiçbir değişiklik yapmadan direkt olarak aktarma şeklidir.
- Ekleme (Addition): Bu stratejiyle çevirmen her ne kadar kaynak metindeki terimi olduğu gibi muhafaza etse de söz konusu terimi hedef kitlenin daha açık anlayabilmesi adına dipnot gibi ek bilgi verme yoluna giderek aktarma yöntemi olarak tanımlanabilir.
- Çıkarma (Omission): Çevirmenler kaynak metinde özellikle kültürel temalı ve aktarmakta güçlük çektikleri bazı terimleri çevirmemeyi ve bu terimleri çıkarma yoluna giderek hedef metne aktarmamayı tercih etmektedirler.
- Küreselleştirme (Globalization): Çevirmenler kaynak metinde yer alan bazı kültürel temelli kelimeler yerine daha genel ve küresel anlama sahip kelimeler kullanabilirler.
- Yerelleştirme (Localization): Küreselleştirmenin karşıtı yerelleştirmedir. Bu yöntemle çevirmenler kaynak metinde yer alan terimleri, hedef kültür normlarını dikkate alarak hedef kitlenin alışkın olduğu kelimeler yardımıyla aktarabilirler.
- Dönüştürme (Transformation): Bu strateji kaynak metinde yer alan terimlerin hedef metne aktarılırken orijinalin değiştirilmesi veya bozulması anlamına gelmektedir.
- Yaratma (Creation): Kaynak metinde yer almayan ya da kaynak metinde yer alan terimden farklı bir kültürel öge kullanılarak söz konusu terimin hedef metne aktarılması yöntemidir.

Abdolmaleki (2012) ise özel isimleri çevirmek için aşağıdaki yöntemleri sunmaktadır;

- Kaynak metinden hedef metne hiç değiştirilmeden olduğu gibi aktarılabilirler.
- Hedef dilin fonolojik sistemine uygun olacak şekilde değiştirilerek aktarılabilirler.
- Hedef kültürde var olmayan bir kelimeyle ilgili, hedef okuyucuyu bir dipnot yardımıyla aydınlatma yoluna giderek aktarılabilirler.
- Eğer metnin ana temasında önemli bir yere sahip değilse ve hedef metne aktarıldıklarında okuyucunun kafasını karıştıracak nitelikte kelimelerse, çıkartma yoluna gidilerek aktarılmayabilirler.

Hermans (1988:13-14) da özel isimlerin çevirisinde kullanılabilecek birkaç strateji ileri sürmüştür, bunlar:

- Kopyalama (Copy): Kaynak metinde yer alan isimler hiç çevrilmeden hedef dile kopyalanarak aktarılabilir. Bir başka şekilde ifade etmek gerekirse; bu isimler, hedef dile kaynak dilde oldukları şekilde aktarılabilirler.
- Transkripsiyon (Transcription): Özel isimleri hedef dilin yazım ve fonoloji düzeyine göre uyarlayarak çevirmek.
- İkame (Substitution): Kaynak metinde geçen özel isimler, hedef dilde biçimsel olarak alakasız bir isim tercih edilerek, kaynak metindeki isim için hedef metinde ikame edilip o isimle yer değiştirilebilir.
- Sözlük anlamıyla çevirme (Translation): Kaynak metinde yer alan özel isim, kaynak dilin sözlüğünde yer alıyorsa ve bir sözlük anlamına sahipse, bu isimler hedef dile direkt sözlük anlamıyla çevrilerek aktarılabilirler.
- Çıkarma (Non-translation): Kaynak metinde yer alan özel isim çıkarma stratejisi uygulanarak hedef metne aktarılmayabilir.
- Cins (tür) isimle yer değiştirme (Replacement): Kaynak metinde yer alan özel isim, hedef metinde genellikle söz konusu karakterin işlevsel özelliğini ifade eden bir tür adıyla yani cins isimle yer değiştirilerek aktarılabilir.

Hervey ve Higgins'e (2002: 32-34) göre de özel isimler aslında kültür aktarımındaki temel sorunlar arasındadır ve çeviride isimlerin aktarımı konusu, çevirinin kültürel boyutu hakkında da önemli

bilgiler sunmaktadır. Buna ek olarak, onlar özel isimlerin çevirisiyle ilgili aşağıdaki stratejileri ileri sürmektedir:

- Egzotizm, yabancılık (Exoticism): Kaynak metindeki ismin hedef dile değiştirilmeden aktarılmasıdır. Adın bir kaynak dil adı olduğu varsayılırsa, ilk alternatif, hedef metne yabancı olan bu unsuru hedef kitleye tanıtmaktır. Bu bir “exoticism” biçimi olarak da değerlendirilebilir.
- Transliterasyon, harf çevirisi (Transliteration): Bu strateji Hermans (1988: 13) tarafından ileri sürülen transkripsiyon yöntemiyle büyük benzerlik göstermektedir. Bu stratejiyle, özel isimler, hedef dilin ses/grafik kurallarına uyacak şekilde hedef kültüre uyarlanabilir. Ayrıca bu strateji, kaynak dilde yer alan özel ismi hedef dilin kültürüne uyarlayarak çevirme olarak da tanımlanabilir. Bu şekilde kaynak metindeki isimler hedef dil telaffuz ve yazım kâhplarıyla daha uyumlu hale gelir. Standart harf çevirisi, yer adlarında kolayca görüldüğü gibi dilden dile de değişiklik gösterebilir. Örnek vermek gerekirse; “Venezia/ Venice/ Venise/ Venedig, Salzburg /Salzburg/Salisburgo” isimlerinde görüldüğü üzere harf çevirisiyle kaynak dildeki isimler hedef kültüre uyarlanabilir.
- Kültürel aktarım (Cultural transplantation): Bazı isimleri aktarırken transliterasyona gerek yoktur çünkü bu isimlerin karşılığı olarak, hedef dilde uygun eşdeğer isimler yer almaktadır. Bu bağlamda kültürel aktarım vasıtasıyla kaynak metinde yer alan isim, orijinali ile aynı kültürel anlama ve çağrışıma sahip olan hedef dilde var olan yerli bir isim ile değiştirilebilir. Fransızca Harry Potter çevirilerinde yer alan kültürel aktarımlara: “Ravenclaw> Serdaigle, Hufflepuff> Poufsouffle, Scabbers> Croûtar, Malfoy> Malefoy, Neville Longbottom> Neville Londubat, vb.” gibi isimler örnek olarak verilebilir (Hervey ve Higgins, 2002: 32-34).

Yukarıda çeşitli kuramcılar tarafından ileri sürülen çeviri stratejileri dikkate alındığında, her bir kuramcı, öne sürdüğü stratejileri sınıflandırmak ve adlandırmak için farklı isimler tercih etse de, aslında öne sürülen yöntemlerin birbirleriyle büyük ölçüde benzer olduğu görülmektedir. Bu çalışmada ise diğer kuramcılar tarafından öne sürülen bütün stratejileri kapsadığı düşüncesiyle, Hermans'ın (1988:13-14) özel isimlerin çevirisi için ileri sürdüğü; kopyalama (copy), transkripsiyon (transcription), ikame (substitution), sözlük anlamıyla çevirme (translation), çıkarma (non-translation), cins (tür) isimle yer değiştirme (replacement) stratejileri temel alınarak, çevirmenin Charles Dickens'ın *A Christmas Carol* adlı eserinde yer alan özel isimleri Türkçeye nasıl aktardığı tespit edilmeye çalışılmıştır.

### 3. Veri analizi ve sonuçlar

Charles Dickens tarafından “novella” (kısık roman) tarzında yazılmış olan *A Christmas Carol* adlı eser, ilk kez 1843'te yayımlanmış olup dünya klasikleri arasında sayılmaktadır. Eserin içeriğinden evvel, yazarı hakkında bilgi vermek gerekirse; İngiliz yazar ve aynı zamanda toplum eleştirmeni olarak da bilinen Charles Dickens (1812-1870), Victoria döneminin en iyi romancısı olarak kabul edilmektedir. Yazdığı eserler hala dünya çapında ününü devam ettirmekte olan yazarın, en bilinen eserlerine; *Oliver Twist*, *David Copperfield*, *Hard Times*, *A Tale of Two Cities*, *Great Expectations* ve *A Christmas Carol* örnek olarak verilebilir. Çalışmada kullanılmak üzere seçilen ve daha evvel de belirtildiği gibi kısık hikaye tarzında kaleme alınmış olan *A Christmas Carol*; Noel'den nefret eden, kalbi son derece kötü, huysuz, bencil ve yaşlı bir adam olan Ebenezer Scrooge'un bir gecedeki değişimini ve Viktorya döneminin etik ve ahlaki değerlerini kaleme alan bir Noel hikayesi olarak da bilinmektedir. Arkadaşlık, sevgi, insan ilişkileri gibi değerlerin hiç birine önem vermeyen ve etrafındaki insanları sürekli küçümseyen ve onlara kötü davranan, Bay Scrooge, hayatını yalnızca para kazanmaya ve biriktirmeye adanmış bir finansçıdır. Scrooge, Noel günü rüyasında geçmişin, şimdiki zamanın ve geleceğin ruhları olmak üzere üç tane ruh görür. Her bir ruh onu kısık bir yolculuğa çıkarır. Geçmişin ruhu onu çocukluğuna, şimdiki zamanın ruhu gündelik yaşantısına ve bugününe götürürken, geleceğin ruhu da

ona kendi ölümünü gösterir. Ruhlarla yaptığı her bir yolculukta, Scrooge hayatında yaptığı hataların farkına varır. Hikayenin sonunda ise bu ürkütücü ve ders verici rüyadan büyük bir heyecanla uyanan Scrooge; hayata bakış açısını ve davranışlarını tamamen değiştirir ve kız kardeşinin ölümünden önce gençliğinde olduğu gibi son derece cömert, iyi kalpli biri haline dönüşerek, hayatının geri kalanında nazik ve cömert bir adam olarak ün kazanır. Eserin Türkçe çevirisi ise *Bir Noel Şarkısı* başlığıyla Meral Camcı tarafından çevirilip, 2010 yılında basılmıştır.

Kaynak metnin içerisinde yer alan aynı özel isimlerden yalnızca bir örnek gösterilerek, kaynak metnin tamamında toplam 76 adet özel isim tespit edilmiştir. Her bir özel ismi hedef metne aktarıırken çevirmenin tercih ettiği stratejiler ve bu stratejilere ne sıklıkta ve oranda başvurduğu aşağıda verilen tablolar aracılığıyla sunulmuştur.

**Tablo 1.** Çeviri metninde geçen sözlük anlamıyla çevirme (translation) stratejisine örnekler

Kaynak Metin	Çeviri Metni
1. Christmas (Dickens, 1843: 8)	Noel'de (Dickens, 1843/2010: 8)
2. Christmas Eve (Dickens, 1843: 9)	Noel gününde (Dickens, 1843/2010: 10)
3. God (Dickens, 1843: 9)	Tanrı (Dickens, 1843/2010: 12)
4. Mr. Scrooge (Dickens, 1843: 12)	Bay Scrooge (Dickens, 1843/2010: 18)
5. Poor Law (Dickens, 1843: 12)	Yoksulluk yasaları (Dickens, 1843/2010: 20)
6. Christian (Dickens, 1843: 13)	Hristiyanca (Dickens, 1843/2010: 20)
7. Saint (Dickens, 1843: 14)	Aziz (Dickens, 1843/2010: 24)
8. Twenty-fifth of December (Dickens, 1843: 15)	25 Aralık'ı (Dickens, 1843/2010: 26)
9. London (Dickens, 1843: 16)	Londra'daki (Dickens, 1843/2010: 28)
10. Dutch (Dickens, 1843: 17)	Hollandalı (Dickens, 1843/2010: 32)
11. Cains and Abels (Dickens, 1843: 17)	Habil ile Kabil (Dickens, 1843/2010: 32)
12. Pharaoh's (Dickens, 1843: 17)	Firavun'un (Dickens, 1843/2010: 32)
13. Queens of Sheba (Dickens, 1843: 17)	Saba Melikesi (Dickens, 1843/2010: 32)
14. Abrahams (Dickens, 1843: 17)	Hz. İbrahim (Dickens, 1843/2010: 32)
15. Apostles (Dickens, 1843: 17)	Havariler (Dickens, 1843/2010: 32)
16. United States (Dickens, 1843: 27)	Birleşik Devletler (Dickens, 1843/2010: 54)
17. Gate of Damascus (Dickens, 1843: 32)	Şam Kalesi'nin (Dickens, 1843/2010: 66)
18. Sultan's (Dickens, 1843: 33)	Sultan'ın (Dickens, 1843/2010: 66)
19. Princess (Dickens, 1843: 33)	Prensesle (Dickens, 1843/2010: 66)
20. Master Scrooge's (Dickens, 1843: 34)	Scrooge Efendi'nin (Dickens, 1843/2010: 70)
21. Welsh (Dickens, 1843: 35)	Galler (Dickens, 1843/2010: 72)
22. Mrs. Fezziwig (Dickens, 1843: 36)	Bayan Fezziwig (Dickens, 1843/2010: 74)
23. Great Britain (Dickens, 1843: 49)	İngiltere'nin (Dickens, 1843/2010: 100)
24. Spanish (Dickens, 1843: 49)	İspanyol (Dickens, 1843/2010: 100)
25. French (Dickens, 1843: 50)	Fransız (Dickens, 1843/2010: 102)
26. Happy New Year (Dickens, 1843: 65)	Mutlu Yıllar! (Dickens, 1843/2010: 140)
27. Twelfth Night party (Dickens, 1843: 66)	12. Gece Partisi'nden (Dickens, 1843/2010: 140)

28. Ghost of Christmas Yet To Come (Dickens, 1843: 69)	Gelecek Noel'in Ruhü (Dickens, 1843/2010: 146)
29. Ghost of the Future! (Dickens, 1843: 70)	Geleceğin Ruhü! (Dickens, 1843/2010: 148)
30. Ghost of Christmas Present (Dickens, 1843: 86)	Bugünün Noel Ruhü'nun (Dickens, 1843/2010: 184)
31. Spirits (Dickens, 1843: 86)	Hayaletler (Dickens, 1843/2010: 184)
32. Christmas Day (Dickens, 1843: 86)	Noel günü (Dickens, 1843/2010: 185)
33. Lord (Dickens, 1843: 88)	Tanrı (Dickens, 1843/2010: 190)

Tablo 1'de görüldüğü üzere, çevirmenin, toplam 76 özel isimden 33'ünü hedef metne aktarırken, sözlük anlamıyla çevirme (translation) stratejisini kullandığı ve kaynak metindeki özel isimleri aktarırken en çok tercih ettiği stratejinin sözlük anlamıyla çevirme (translation) stratejisi olduğu görülmektedir. Ayrıca, tablodan anlaşılacağı üzere, çevirmenin genel olarak, Christmas, Happy New Year gibi özel günleri, Mr. Mrs., Princess, Sultan gibi ünvanları, United States, Great Britain, Welsh, London, French ve Dutch gibi ülke, şehir ve uyruk isimleri gibi sözlükte anlam karşılığı olan özel isimleri sözlük anlamıyla çevirme (translation) stratejisini tercih ederek çevirdiği söylenebilir.

**Tablo 2.** Çeviri metninde geçen kopyalama (copy) stratejisine örnekler

Kaynak Metin	Çeviri Metni
1. Marley (Dickens, 1843: 7)	Marley (Dickens, 1843/2010: 6)
2. Scrooge (Dickens, 1843: 7)	Scrooge (Dickens, 1843/2010: 6)
3. Hamlet's (Dickens, 1843: 7)	Hamlet'in (Dickens, 1843/2010: 8)
4. Bedlam (Dickens, 1843: 12)	Bedlam (Dickens, 1843/2010: 18)
5. Dunstan (Dickens, 1843: 14)	Dunstan (Dickens, 1843/2010: 24)
6. Cornhill (Dickens, 1843: 15)	Cornhill'deki (Dickens, 1843/2010: 26)
7. Camden Town (Dickens, 1843: 15)	Camden Town'daki (Dickens, 1843/2010: 26)
8. Ebenezer (Dickens, 1843: 22)	Ebenezer (Dickens, 1843/2010: 42)
9. Ali Baba (Dickens, 1843: 32)	Ali Baba (Dickens, 1843/2010: 66)
10. Valentine (Dickens, 1843: 32)	Valentine (Dickens, 1843 /2010: 66)
11. Fan (Dickens, 1843: 34))	Fan (Dickens, 1843/2010: 68)
12. Fezziwig (Dickens, 1843: 35)	Fezziwig (Dickens, 1843/2010: 72)
13. Dick (Dickens, 1843: 35)	Dick (Dickens, 1843/2010: 72)
14. Sir Roger de Coverley(Dickens, 1843: 37)	Sir Roger de Coverley'i (Dickens, 1843/2010: 76)
15. Belle (Dickens, 1843: 43)	Belle (Dickens, 1843/2010: 88)
16. Norfolk (Dickens, 1843: 50)	Norfolk (Dickens, 1843/2010: 100)
17. Bob Cratchit's (Dickens, 1843: 52)	Bob Cratchit'in (Dickens, 1843/2010: 106)
18. Belinda (Dickens, 1843: 52)	Belinda (Dickens, 1843/2010: 108)
19. Peter (Dickens, 1843: 52)	Peter (Dickens, 1843/2010: 108)
20. Bob's (Dickens, 1843: 52)	Bob'a (Dickens, 1843/2010: 108)
21. Tim (Dickens, 1843: 53)	Tim'e (Dickens, 1843/2010: 108)
22. Martha (Dickens, 1843: 53)	Martha (Dickens, 1843/2010: 108)
23. Robert (Dickens, 1843: 57)	Robert (Dickens, 1843/2010: 118)



24. Fred (Dickens, 1843: 61)	Fred (Dickens, 1843/2010: 128)
25. Topper (Dickens, 1843: 62)	Topper (Dickens, 1843/2010: 130)
26. Whitechapel (Dickens, 1843: 64)	Whitechapel (Dickens, 1843/2010: 136)
27. Dilber (Dickens, 1843: 74)	Dilber (Dickens, 1843/2010: 158)
28. Joe (Dickens, 1843: 75)	Joe (Dickens, 1843/2010: 158)
29. Caroline (Dickens, 1843: 78)	Caroline (Dickens, 1843 /2010: 168)
30. Miller (Dickens, 1843: 87)	Miller (Dickens, 1843/2010: 186)

Tablo 2'ye göre, çevirmenin kaynak metinde tespit edilen toplam 76 özel isimden 30'unu kopyalama (copy) stratejisini tercih ederek hedef metne aktardığı görülürken, bu strateji çevirmenin tercih ettiği stratejiler arasında ikinci sırada yer almaktadır. Tablodan hareketle, çevirmenin bu stratejiyi ise özellikle Marley, Scrooge, Dick, Bob, Joe, Miller, Fred, Robert, Ebenezer, Caroline, Martha, Belle, Belinde gibi kişi isimlerini ve az da olsa Cornhill ve Camden Town gibi yer adlarını çevirirken tercih ettiği görülmektedir.

**Tablo 3.** Çeviri metninde geçen transkripsiyon (transcription) stratejisine örnekler

Kaynak Metin	Çeviri Metni
1. Belshazzars (Dickens, 1843: 17)	Baltazar (Dickens, 1843/2010: 32)
2. Jacob (Dickens, 1843: 20)	Jakob (Dickens, 1843/2010: 36)
3. Robin Crusoe (Dickens, 1843: 33)	Robinson Crusoe (Dickens, 1843/2010: 66)
4. Laocoön (Dickens, 1843: 85)	Laocoon'a (Dickens, 1843/2010: 184)

Yukarıdaki tabloya bakıldığında, çevirmenin toplam özel isimler arasından yalnızca dört kez transkripsiyon (transcription) stratejisine başvurduğu görülmektedir ve bu strateji en çok tercih edilen stratejiler arasında üçüncü sırada yer almaktadır. Buna ek olarak, daha evvel de belirtildiği gibi, transkripsiyon (transcription) stratejisi kaynak metinde yer alan özel isimleri, hedef dilin yazımına, fonolojik yapısına uyarlayarak çevirme yöntemine verilen isimdir ve tabloda görüldüğü üzere, çevirmenin de bu yöntemi kullanarak kaynak metinde geçen "Belshazzars" ve "Jacob" gibi özel isimleri, hedef dilin fonolojik yapısına uygun olarak "Baltazar" ve "Jakob" şeklinde aktardığı görülmektedir.

**Tablo 4.** Çeviri metninde geçen ikame (substitution) stratejisine örnekler

Kaynak Metin	Çeviri Metni
1. Nature (Dickens, 1843: 9)	Tabiat Ana'nın (Dickens, 1843/2010: 12)
2. Genius of the Weather (Dickens, 1843: 15)	Hava Tanrısı (Dickens, 1843/2010: 28)
3. Scriptures (Dickens, 1843: 17)	İncil'deki (Dickens, 1843/2010: 32)
4. The Founder of the Feast (Dickens, 1843: 57)	Velinimetimize! (Dickens, 1843/2010: 118)

Tablo 4'e bakıldığında ise çevirmenin ikame (substitution) stratejisine, bir önceki tabloda yer alan transkripsiyon (transcription) stratejisiyle aynı sıklıkta başvurduğu ve yine yukarıdaki tablodaki sonuçlarla benzer şekilde, bu stratejiyi dört kez tercih ettiği ve bu stratejinin kullanılan stratejiler arasında üçüncü sırada yer aldığı tespit edilmiştir. Çevirmenin "doğa" anlamına gelen "Nature" ve "hava perisi ya da ruhu" gibi bir anlama gelen "Genius of the Weather" ismini, hedef dilin normlarına

uygun ve hedef kitlenin alışkın olduğu bir şekilde, “Tabiat Ana” ve “Hava Tanrısı” gibi isimler tercih ederek hedef metne uyarladığı sonucuna ulaşılmaktadır.

**Tablo 5.** Çeviri metninde geçen cins (tür) isimle yer değiştirme (replacement) stratejisine örnekler

Kaynak Metin	Çeviri Metni
1. the three Miss Fezziwigs (Dickens, 1843: 36)	üç kızı (Dickens, 1843/2010: 74)
2. Biffins (Dickens, 1843: 50)	elmaları (Dickens, 1843/2010: 100)
3. The two young Cratchits (Dickens, 1843: 81)	ufaklıklar da (Dickens, 1843/2010: 176)

Yukarıdaki tabloda görüldüğü üzere çevirmenin, toplam 76 örnek arasında, cins (tür) isimle yer değiştirme (replacement) stratejisine üç kez başvurduğu ve bu stratejinin tercih edilen stratejiler arasında dördüncü sırada yer aldığı görülmektedir. Çevirmenin tabloda yer alan özel isimleri söz konusu stratejiyi kullanarak, hedef metne nasıl aktardığını detaylı bir şekilde ele almak gerekirse; “Biffins” ismi İngiltere’nin Norfolk bölgesinde yetişen ve o bölgeye has bir elma çeşidine verilen bir özel isimdir ve çevirmenin bu özel ismi direk aktarmak yerine, cins (tür) isimle yer değiştirme stratejisini kullanarak, bir cins (tür) ismi olan “elma” kelimesini tercih ederek çevirdiği görülmektedir. Bunun yanı sıra, çevirmenin tıpkı “Biffins” örneğinde olduğu gibi “the three Miss Fezziwigs” ve “The two young Cratchits” özel isimlerini de cins isimle yer değiştirme stratejisini tercih ederek, hedef metne “üç kızı” ve “ufaklıklar” şeklinde aktardığı sonucuna ulaşılmıştır.

**Tablo 6.** Çeviri metninde geçen çıkarma (non-translation) stratejisine örnekler

Kaynak Metin	Çeviri Metni
1. the Phantom (Dickens, 1843: 48)	-----
2. a Glee or Catch (Dickens, 1843: 63)	-----

Tabloda görüldüğü gibi çevirmenin, the Phantom ve a Glee or Catch isimlerini çıkarma stratejisi tercih ederek, hedef metne aktarmadığı görülmektedir ve bu stratejinin toplam örnekler arasında, yalnızca iki kez tercih edilmesinden ötürü, diğer stratejilere oranla en az tercih edilen strateji olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Buradan hareketle, çevirmenin söz konusu iki ismi hedef metne aktarma konusunda problem yaşadığı, bu sebeple de bu isimleri çıkarma stratejisi kullanarak aktarmadığı ileri sürülebilir.

**Tablo 7.** Çevirmenin özel isimlerin çevirisinde tercih ettiği stratejilerin kullanım oranları

Stratejiler	Toplam Sayı	Yüzdellik Oran %
Sözlük anlamıyla çevirme(Translation)	33	43,42
Kopyalama (Copy)	30	39,47
Transkripsiyon (Transcription)	4	5,26
İkame (Substitution)	4	5,26
Cins (tür) isimle yer değiştirme (Replacement)	3	3,94
Çıkarma (Non-translation)	2	2,63
Toplam Özel İsim	76	100

Tablo 7’ ye göre tercih edilen stratejilerin yüzdellik oranlarına bakıldığında, çevirmenin kaynak metinde tespit edilen toplamda 76 özel isim örneğinde, % 43,42’lik bir oranla en çok tercih ettiği

stratejinin sözlük anlamıyla çevirme (translation) stratejisi olduğu görülmektedir. Bu stratejiyi %39,47'lik bir oranla kopyalama (copy) stratejisi takip etmektedir. Tablodan hareketle, üçüncü sırada ise; % 5,26'lık bir oranla, eşit kullanım sıklığına sahip olan transkripsiyon (transcription) ve ikame (substitution) stratejileri gelmektedir. Bu stratejileri ise % 3,94'lük bir orana sahip olan cins (tür) isimle yer değiştirme (replacement) stratejisi takip ederken, son olarak da bütün bu stratejileri, % 2,63 bir oranla en az tercih edilen strateji olan çıkarma (non-translation) stratejisi takip etmektedir.

#### 4. Sonuç

Kişi, yer ve ünvanlar hakkında bilgi veren özel isimler, aynı zamanda kültür temelli öğelerdir ve bir metni farklı bir dile aktarırken, metinde yer alan özel isimler de çeviri sürecinin bir parçasıdır; fakat bu durum bir çok dilde ve kültürde çevirmenler için problem teşkil etmektedir. Her ne kadar özel isimlerin bir anlam ifade edip etmediği hususunda herhangi bir fikir birliği olmasa da, bu durumun sebeplerinin başında özel isimlerin bazılarının kültürel öğeler içermesi gelmektedir. İkinci olarak ise özel isimlerin aktarımına ilişkin çeşitli araştırmacılar tarafından çeşitli yöntem ve stratejiler önerilse de, öne sürülen teori ve stratejiler arasında da tam bir tutarlılık ve fikir birliği yoktur. Bu durumda da çevirmenlerin belirsizliğe düşmesinin kaçınılmaz olduğu düşünülmektedir.

Buna ek olarak, özel isimlerin çevirisi birçok araştırmacı tarafından ele alınmıştır; fakat bazı araştırmacılar özel isimlerin kaynak dilde olduğu gibi kalmasını savunsa da, bazıları birtakım stratejiler vasıtasıyla, bu isimlerin hedef dile çevrilmesi gerektiğini düşünmektedir. Uygun yöntem ve stratejiler vasıtasıyla özel isimlerin hedef dile çevrilmesi gerektiğini savunan araştırmacıların görüşleriyle doğru orantılı olarak, bu çalışmada Charles Dickens'ın *A Christmas Carol* adlı eserinde ve bu eserin Türkçe çevirisinde yer alan özel isimler karşılaştırmalı bir şekilde tespit edilerek, çevirmenin tespit edilen bu isimleri hedef metne aktarırken tercih ettiği stratejiler, Hermans'ın (1988) özel isimlerin çevirisi için ortaya koyduğu stratejiler kapsamında saptanmaya çalışılmıştır.

Çalışmanın sonuçlarına gelince; kaynak metnin incelenmesi sonucunda, çevirmenin tespit edilen toplam 76 özel isim örneğinden 44'ünü, Hermans'ın (1988) ileri sürdüğü, özel isim çeviri stratejileri arasından sözlük anlamıyla çevirme (translation), transkripsiyon (transcription), ikame (substitution) ve cins (tür) isimle yer değiştirme (replacement) stratejilerini kullanarak çevirdiği görülürken, toplam 30 adet özel ismi kopyalama (copy) stratejisi tercih ederek hiç çevirmeden olduğu hedef metne aktardığı ve toplam iki adet özel ismi de çıkarma stratejisi kullanarak hedef metne hiç aktarmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Buradan anlaşılacağı üzere, çevirmenin toplam 76 özel ismin % 57,89'unu (44 adet) aktarmayı tercih ettiği görülürken, %42,10'unu (32) ise çevirmediği tespit edilmiştir. Bundan hareketle, her ne kadar kullanım oranları arasında büyük farklılıklar olmadığı görülse de, özel isimlerin aktarılıp aktarılmaması tartışmasının aksine, bu çalışmada çevirmenin özel isimleri hedef metne aktarmayı daha çok tercih ettiği tespit edilmiştir.

Buna ilaveten çevirmenin, Hermans'ın (1988) özel isimlerin aktarımı için ileri ileri sürdüğü stratejilerin hepsini kullandığı sonucuna ulaşılmıştır. Söz konusu stratejilerin kullanım oranları arasında büyük farklılıklar olmasa da, kaynak metinde yer alan 76 özel ismi hedef metne aktarırken, çevirmenin ilk olarak % 43,42'lik (33 adet) bir oranla, en çok sözlük anlamıyla çevirme (translation) yöntemine başvurduğu görülürken, ikinci olarak ise en çok % 39,47'lik (30 adet) oranla kopyalama (copy) stratejisini tercih ettiği görülmüştür. Bu stratejileri takiben çevirmenin üçüncü olarak ise % 5,26'lık (4 adet) bir kullanım oranıyla transkripsiyon (transcription) ve ikame (substitution) stratejilerini aynı sıklıkta kullandığı saptanmıştır. Dördüncü sırada ise çevirmenin, cins (tür) isimle yer

değiştirme (replacement) stratejisini % 3,94 (3 adet) oranında kullandığı görülürken, çıkarma (non-translation) stratejisinin ise % 2,63'lük (2 adet) bir oranla en az tercih edilen strateji olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ayrıca, çevirmenin diğer stratejilere oranla en az kullandığı strateji olan, çıkarma (non-translation) stratejisini tercih ederek, kaynak metindeki bazı özel isimleri hedef metne hiç aktarmayıp çıkardığı görülmektedir. Çevirmenin bu tercihinden yola çıkarak, bu isimleri hedef metne aktarma hususunda problem yaşadığı ve bu duruma çözüm olarak da bu isimleri çevirmeyip hedef metne aktarmamayı tercih ettiği ileri sürülebilir.

Sonuç olarak, çevirinin hedef kültürü zenginleştirmek amacıyla sıklıkla başvurulan bir kültürel aktarım yolu olduğu dikkate alındığında, özel isimlerin aktarılması gerektiğini savunan araştırmacıların aksine, bu çalışmada çevirmenin kaynak metinde yer alan özel isimleri hedef metne mümkün olduğunca aktarmaya çalıştığı görülmektedir. Bilindiği gibi, kaynak metnin hedef kültür tarafından kolaylıkla kabul görmesi, kaynak dildeki yabancı sözcüklerin hedef kültüre kazandırılması yoluyla mümkündür. Çevirmenlerin de tercih edeceği stratejiler doğrultusunda, özel isimlerin çevirisinin hedef kültürü zenginleştireceği düşünülmektedir. Bu kapsamda genel olarak değerlendirildiğinde, çalışmanın özel isimlerin çevirisi konusunda çevirmenlere ve bu alanda çalışma yapacak araştırmacılara konuyla ilgili kuramsal bir çerçeve ve çeşitli stratejiler sunarak yol gösterici olduğu düşünülmektedir.

### Kaynaklar

- Abdolmaleki, S. D. (2012). Proper names in translation: An explanatory attempt. *The Social Sciences*, 7(6), 832-837.
- Algeo, J. (1973). *On defining the proper name*. Gainesville: University of Florida Press.
- Askari, M. & Akbari, A. (2014). Challenges in translation of proper nouns: A case study in persian translation of George Orwell's *Animal Farm*. *International Journal of Comparative Literature & Translation Studies*, 2(2), 19-28. doi:10.7575/aiac.ijclts.v.2n.2p.19
- Aubakir, N. & Makhpirov, V. (2019). Towards the issue of translating proper names (on the materials of National Geographic Magazine). *Proceedings of INTCESS 2019- 6th International Conference on Education and Social Sciences*, 791-800.
- Davies, E. E. (2003). A goblin or a dirty nose? The treatment of culture-specific references in translations of the Harry Potter book. *The Translator*, 9 (1), 65- 100. DOI: 10.1080/13556509.2003.10799146
- Dickens, C. (2010). *A Christmas Carol* M. Camcı (Çev.) V. Atayman (Ed.). İstanbul: Bordo Siyah (Eserin Orijinali 1843'te yayımlandı).
- Dickens, C. (1843). *A Christmas Carol* [Pdf ebook]. London: Chapman & Hall, MDCCCXLIII.
- Gutiérrez, Rodríguez, M. M. (2003). The problem of the translation of proper names in Harry Potter and the Lord of the Rings. *Es*, 25, 123-136.
- Hermans, T. (1988). On translating proper names, with reference to De Witte and Max Havelaar. In M. J. Wintle (Ed.), *Modern dutch studies. essays in honour of Professor Peter King on the occasion of his retirement* (pp. 11-24). London/Atlantic Highlands: The Athlone Press.
- Hervey, S. & Higgins, I. (2002). *Thinking French translation (a course in translation method: French to English)* (2nd. ed.). London and New York: Routledge.
- Hirschman, L., Reeder, F, Burger, J., & Miller, K. (2000). Name Translation as a machine translation evaluation task. *Proceedings of the Workshop on Machine Translation Evaluation, LREC-2000*, 21-28.

- Jaleniauskienė, E. & Čičelytė, V. (2009). The strategies for translating proper names in children's literature. *Studies About Languages*, 15, 31-42. Newmark, P. (1988). *A textbook of translation*. New York: Prentice Hall.
- Nord, C. (2003). Proper names in translations for children: Alice in Wonderland as a case in point. *Meta*, 1(2), 182-196.
- Nyangeri, N. A & Wangari, R. (2019). Proper names in translation: Should they be translated or not? *Eastern African Literary and Cultural Studies*, 5 (3-4), 347-365. DOI: 10.1080/23277408.2019.1680914
- Parianou, A. (2007). Translating proper names: A functionalist approach. *Names A Journal of Onomastics*, 55 (4), 407-416. DOI: 10.1179/nam.2007.55.4.407
- Pym, A. (2004). *The moving text: localization, translation, and distribution*. Amsterdam/ Philadelphia: John Benjamins.
- Safonova, N. (2017). Multilingual aspect of the translation of proper names in the novel by L. Carroll "Alice in Wonderland". *International Journal of Multilingual Education*, 1-11. Eriřim Adresi: [http://www.multilingualeducation.org/storage/uploads/articles\\_contents/170105100404.pdf](http://www.multilingualeducation.org/storage/uploads/articles_contents/170105100404.pdf)
- Valentine, T., Brennen, T., Brédart, S. (2002). *The cognitive psychology of proper names: On the importance of being ernest*. London & New York: Routledge.
- Vermes, A. P. (2003). Proper names in translation: an explanatory attempt. *Across Languages and Cultures*, 4 (1), 89-108.
- Zarei, R. & Norouzi, S. (2014). Proper nouns in translation: Should they be translated? *International Journal of Applied Linguistics & English Literature*, 3 (6). DOI:10.7575/aiac.ijalel.v.3n.6p.152